

Új barázda

Kis-, közép- és nagyparaszt, netán agrárproletár, cseléd, részesarató, zsellér, vagy éppen kulák, mondhatni, zsírosparaszt (vö. *hudoj volk i zsirnaja szobaka*), téesztag és alkalmazott, hős traktoros és fejőnő, az állami gazdaság (kombinát) büszke dolgozója, a faluközösség (obscsina, mir) vagy a mezőgazdasági kommuna tagja, kétlaki háztáji gazdálkodó, félfarmer a második gazdaságban (főállásban meg kultúros egy csirkegyárban): kavarognak fejünkben az osztályozások. Kisbirtok, nagybirtok, porosz és amerikai út, agrártámogatás és vidékfejlesztés, SAPARD-program, francia sajtgazda, dán sertésstenyésztő és osztrák paraszt-panziós, kárpótlás és gazdatüntetés, paprikahamisítás és baromfikolera, spekuláns felvásárló és román napszámos – no de kelle mindenáron szántani és vetni? És ki a jó száántóóveetőő mostanában?

Szerkesztőségünk, csupa városi lány és legény, nemrégiben fura lépésre ragadtatta magát: összegyűlt, és a szokásos ítékezés helyett (mi nem közhölhető, s mi még kevésbé) szerényen faggatózni kezdett. Közrefogta Velez Zoltánt, Bábolna azóta távozott elnökét, és szeretett volna mindent megtudni tőle a magyar falu hétköznapijairól, amit eddig nem mert senkitől sem megkérdezni. Kényelmes módja ez a falukutatásnak, a mordizomadtát! Igaz, nekünk könnyű mesélni, kiderült, még azt sem tudjuk, mikor tojik a tyúk, és miért méregdrága mostanság a disznótor. Meg azt sem, hogy milyen a napfény íze, ha a magyar paradicsomot éri. Azt meg végképp nem, hogyan

került a Titanic-poszter a Lenin-kép helyére egy élenjáró dunántúli szovhozban.

Távol álljon azonban tőlünk a nemzeti rövidlátás, így – mint annyiszor – most is kitekintünk: mégpedig oda, ahova magyar földről nem szokás. Lassan már mindent tudunk az őshonos ausztrál szőlősgazdákrol és a tüzes spanyol gyümölcskertészekről, miközben a szomszédban verejtékező szerb és bolgár földműves testvérünk sorsa hidegen hagy bennünket. Engedjük hát magunkhoz Milutint és Rument. Az egyik mindig mást, a másik örökké ugyanazt csinálja, mégse túl boldogok. Milutinnak betett Milosevics és a jugoszláv háború, Rumennek pedig egy multinacionális tejüzem, de mindketten kifognak a sorson. Az előbbi virtigli szocialista vállalati részlegvezetőből lesz rövid idő alatt önellátó gazda, nemzetközi kft. résztulajdonosa, majd ismét részlegvezető, de már egy magánvállalatnál. Az utóbbi marad magán tehenész egy nagybirtok árnyékában, függetlenül attól, hogy is hívják a rendszert. Agrárius igyekezetünkben Szlobodan Naumovics és Ilia Iliev, fiatal antropológusok voltak segítségünkre (tanulmányaikat eredetileg a bécsi *Institut für die Wissenschaften vom Menschen* gazdaságikultúrakutató programja számára írták).

Ha mindhárom íráson túl vagy, nyájas olvasó, ne gondold, hogy bármit is jobban értesz majd a kelet-európai agrárfejlődés logikájából. A fenomenológiájából viszont reményeink szerint annál többet. No, isten megáldja kendet!

K. J. M.